

**SHULE YA UPILI YA ALLIANCE
MTIHANI WA KABLA YA MWIGO
KIDATO CHA NNE 2015.**

102/3

**KISWAHILI KARATASI YA 3
FASIH
MUDA: 2½**

Maagizo.

- (a) Jibu maswali manne pekee. Kila swali lina alama 20.
- (b) Swali la kwanza ni la lazima.
- (c) Maswali hayo mengine yachaguliwa kutoka sehemu nne zilizobakia.
- (d) Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.
- (e) Majibu yote lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.
- (f) Karatasi hii ina kurasa 7 zilizopigwa chapa.

For More Free KCSE Past papers Visit www.freecsepastpapers.com

SEHEMU A: TAMTHILIA: STAHIKI MEYA. (T. AREGA)

1. "Mtu huvuna alichopanda. Ukipanda pojo huwezi kuvuna kunazi"
 - (a) Eleza muktadha wa dondo hilo. (al. 4)
 - (b) Kwa kurejelea tamthilia husika, taja matendo manne ya kuonyesha kuwa kuna waliopanda pojo na wakakosa kuvuna kunazi. (al. 8)
 - (c) Huku ukirejelea muktadha wa dondo la swali la (a) jadili sifa za msemaji wa dondo hilo. (al. 8)

SEHEMU YA B: RIWAYA.

K. Walibora: Kidagaa kimemwozea.

Jibu swali la 2 au la 3.

2. Onyesha jinsi maudhui yafuatayo yanajitokeza katika riwaya hii.
 - (a) Tamaa (al. 5)
 - (b) Malezi (al. 5)
 - (c) Utu (al. 10)
3. "Dunia rangi rangile. Umeniuliza mara nyingi juu ya kile nilichokitupa katika ziwa Mawewa....maneno huweza kujenga pengine nyumba za karatu...ichome baada ya kuisoma".
 - (a) Weka maneno haya katika muktadha wake. (al. 4)
 - (b) Jadili sifa za aliyeambiwa maneno haya. (al. 4)
 - (c) Mbinu ya mawasiliano iliyotumiwa katika dondo la swali la (a) imetumika mara kadhaa katika riwaya. Taja mifano miiinne ya matumizi ya mbinu hiyo huku ukieleza ujumbe uliokuwemo kwa ufupi. (al. 12)

For More Free KCSE Past Papers Visit www.freecsepastpapers.com

SEHEMU YA C: HADITHI FUPI.

K. Walibora na S.A. Mohamed: Damu Nyeusi na hadithi nyingine.

Jibu swali la 4 au la 5.

4. " Majuto ni mjukuu, huja baadaye". Kwa kurejelea hadithi zozote **KUMI** katika diwani ya **Damu Nyeusi na Hadithi nyingine** onyesha ukweli wa kauli hii. (alama 20)

Mke wangu: M.S. Abdulla.

5. (a) "Mama yangu alikuwa mwerevu wa mambo, na mara nyingi alinitajia mtoto mmoja hirimu yangu, kazaliwa na kakulia shamba, na mjini hajapata kupatia mguu ila labda mara moja au mbili tu aushi yake"

(i) Eleza muktadha wa dondo hili. (al. 4)

(ii) Jadili swala la ndoa kama linavyojitokeza katika hadithi hii. (al.6)

(b) "Majilisi yenye yalitengenezwa kama makochi baki tu matendeguu... chumba kizima kilikuwa kimetandazwa zilia la kiajemi la rangi nyekundu iliyoiva...upande mwingine runinga kubwa ya rangi"

(i) Andika tamathali ya usemi inayojitokeza katika kauli hii kwa kurejelea hadithi ya :**Ndoa ya Samani**" (al. 2)

(ii) Bainisha matumizi mengine manne ya tamathali hii ya usemi katika hadithi hii. (al. 8)

6. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yanayofuatia.

Uadilifu hakika, ni jambo la mno kweli,
Popote unapofika, wahitaji maadili,
Ndo upate kutajika, kwa lile au kwa hili,

Yanakuza haki sana, maadili shikilia,
Kiyatimiza bayana, hutohitaji sheria,
Maovu hutobishana, ila kuyatatulia,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

Twaikubali sheria, na haipingiki kamwe,
Na wale wenye hatia, hawana nafasi kamwe,

Ila tunalowambia, si lazima usukumwe,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

Tumeona mara nyingi, maovu yakishamiri,
Wameoja hoja nyingi, kuyatetea ya shari,
Na yamefuzu kwa wingi, kisheria kanawiri,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

Maadili nakwambia, matatani takutoa,
Ukweli takujilia, mashtaka taondoa,
Vitabu visohatia, vya dini hutakosa,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

Ufisadi ofisini, hautakukaribia,
Polisi barabarani, chochote kutopapia,
Hataenda kortini, iwahukumu sheria,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

Na sheria aghalabu, meundiwa wavunjaji,
Iwapo sote tatubu, basi hatuzihitaji,
Madili hayaghilibu, Mola nawe ndo majaji,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

Tamati wangu wosia, mema ndo nia kutenda,
Sisikumwe na sheria, ndipo mazuri kutenda,
Iwe ni sote kujua, madili ndo yanashinda,
Maadili kifuata, tatimiza sheria.

(a) Lipe shairi hili anwani mwafaka. (al.1)

(b) Nini dhamira ya mtunzi wa shairi hili? (al. 2)

(c) Kwa kutumia mifano kufafanua onyesha jinsi shairi hili linaweza kuwa
katika bahari ya:

(ii) Kikwamba.

(iii) Ukaraguni (al. 4)

(d) Bali na sifa za mpangilio wa beti, vina, mishororo na vipande, taja sifa
zingine nne zinazolifanya shairi hili kuwa la kimapokeo. (al. 4)

(e) Andika ubeti wa nane kwa lugha nathari. (al. 3)

- (f) Eleza maana ya matungu yafuatayo ya maneno. (al. 2)
(i) Kuyatetea ya shari.
(ii) Ukweli takujilia.

7. USHAJRI.

Soma shairi lifuatalo kasha ujibu maswali.

Mama, ewe mama!
Nakumbuka,
Nakumbuka kama leo; uliponambia
'Moyomoyo uushindilie
Usitamani vya watu'
Lakini n'lipotazama
Vyangu vinatamaniwa
Na kumbe 'tamani' pumzi za mlimwengu.

Mama, ewe mama!
Nakumbuka kama leo; uliponambia,
'Moyo....moyo uukinaishe
Usichukue vy watu'
Lakini n'lipotazama vyangu mimi vyaibwa
Na tena vyangu vyaporwa
Na kumbe unyanganyi – ndio uhai wa leo!

Mama, ewe mama!
Nakumbuka
Nakumbuka kama leo; uliponambia
'Mwana... Na uwe msamehevu
Kwa wanaokukosea!
Lakini n'lipotazama
Nilizidi kukosewa
Na kumbe usamehevu – bado hujazaliwa!

Mama, ewe mama!
Nakumbuka
Nakumbuka kama leo; uliponambia
'Mwana...mwana nenda ukicheka
Siiunie dunia'
Lakini n'lipotazama
Ni mimi n'nanuniwa
Na kisha nabaguliwa
Na kumbe kicheko – sisi hatujaumbiwa!

Mama, ewe mama,
Nakumbuka
Nakumbuka kama keo; uliponambia
'Mwana, Himili uile mbivu,
Lakini nlipotazama
Kila siku nala mbovu
Na tena kwa maumivu
Na kumbe uvumilivu – ni mzigo wa balaa!

Mama, mama nimeshamaizi
Nimetambua
Nimetambua ya kwamba
Tamani imezaliwa, haukinaishiki
Kwani unatiwa najisi!
Dunia si samehevu na haijapata hiyo kuwa
Kuna wanalia katika wanaocheka
Basi siwezi, katu siwezi – wasia kushika!

Maswali.

- (a) Andika anwani inayoafiki shairi hili. (al.1)
- (b) Ainisha shairi hili na ueleze sifa za kishairi zinazojitokeza. (al.4)
- (c) Eleza dhima ya ubeti wa mwisho wa shairi hili ukigusia falsafa ya mshairi. (al. 4)
- (d) Pambanua mbinu mbili kuu zinazotawala katika shaili hili.
- (e) Andika ubeti wa nne katika lugha nathari. (al. 4)
- (f) Eleza mafungu haya kama yalivyotumika katika shairi. (al. 3)
- (i) Na kumbe 'tamani' pumzi ya ulimwengu.
 - (ii) Mwana nenda ukicheka siinunie dunia.
 - (iii) Kila siku nala mbovu.

8. FASIHI SIMULIZI (AL. 20)

- (a) Eleza umuhimu wa kufanya utafiti wa fasihi simulizi nyanjani. (al. 5)
- (b) Mtafiti alienda nyanjani kutafiti kuhusu miviga. Taja **sifa tano** alizopata. (5mks)
- (c) Eleza baadhi ya vikwazo VITANO ambavyo mtafiti anaweza kukabiliana navyo wakati anapofanya utafiti. (al. 5)
- (d) Mswahili alifanya utafiti, "mbona lugha Fulani yaweza didimia kimatumizi au kufa". Taja sababu **TANO** zinazosababisha lugha Fulani kudidimia.(al. 5)